СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 111. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 20-го травня 1942. No. 111. Jersey City, N. J., Wednesday, May 20, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

АМЕРИКАНСЬКА СИЛА, ДЕМОКРАТІЯ І ПРОДУКЦІЯ ВИКЛИКАЛИ НЕБУВАЛИЙ ПОДИВ У ПРАДА

НЮ ЙОРК. — Мануель Прадо, президент Перу, приглянувшись американській продукції та провірivши фінансовий стан і сентимент краю, заявив газетярам, що Перу від самого початку стояло твердо при Злучених Державах, обороняючи американську територію. Він радий, що так сталося, та що так далі буде. Він переконаний, що нема в світі такої другої сили, щоб могла зрівнятись з Злученими Державами щодо воєнної продукції, яка вже тепер запевнює Америці повну перемогу. Та найбільше тронуло Прада те, що він всюди бачив сильне бажання боротись, як теж вперте змагання стояти твердо при демократичних принципах.

БІЛЬШЕ ТЕНКІВ В ОДНОМУ МІСЯЦІ НІЖ ЗА ЧАС МИНУЛОЇ ВІЙНИ.

НЮ ЙОРК. — В. Г. Герисон, з Ради Воєнної Продукції, заявив членам Бруклинської Торговельної Палати, що американські продуценти збудували минулого місяця більше тенків ніж за весь час останньої світової війни.

А. Ч. ХРЕСТ ДЛЯ РОСІЇ.

ВАШИНГТОН. — Нормен Г. Дейвис, президент Американського Червоного Хреста, подає, що до совєтської Росії вислано останніми місяцями ріжних ліків на суму $3,500,000. Вислано теж 500,000 штук ріжного роду одежі, обуви, коців і т. п. Вислано теж значну скількість мила, що дуже важне з огляду на тифозні небезпеки.

„ПРОДУКЦІЯ ДЛЯ ПЕРЕМОГИ".

ВІЧІТА (Кензас). — Під повищем кличем відбувають американські кореспонденти подорож по Америці, відвідуючи ріжні осередки воєнної продукції. Всі вони одушевлені тим, що бачать. Заряди опинились в руках молодих, енергійних людей, що внесли нові ідеї. Всюди не задоволяються тим, щоб тільки продукувати те, що їм призначено. Кожний хоче вибитись і видавати далеко більший процент.

КАМПАНІЯ ЗА ПРОГИБІЦІЄЮ.

АТЛЕНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — Жіночі місійні організації Презбитеріянської Церкви, що мають коло 1,500,000 членів, розпочали велику кампанію за те, щоб завести в Америці на протяг війни прогибіцію, себто заборону продукувати алькогольні напитки і ними торгувати. Справу ту вирішено на сесії, в якій взяло участь 500 делегаток.

НА РОЗБУДОВУ ЛЕТУНСЬКИХ ПІЛЬ.

ВАШИНГТОН. — Сенатський Буджетовий Комітет призначив $199,740,000 на будову нових летунських піль.

ЧИМ СКОРШЕ ЗОРГАНІЗУЄМО СЕБЕ, ТИМ СКОРШЕ ПЕРЕМОЖЕМО.

ВАШИНГТОН. — Так уже є, що маємо продукційний фронт, в якому працює повною парою до 7,000 промислових заводів для воєнних потреб. Усе те є вже знаменито зорганізоване й функціонує гладко. Таке заявив ген. Сомервел, що має у своїх руках провід над воєнним постачанням. Він ще підкреслив, що нам треба тепер організуватись з незвичайно великим поспіхом, щоб надолужити те, що вороги осягнули змаганнями цілих поколінь. І чим скорше ми це зробимо, тим скорше прийде кінець війні.

НОВІ РУРИ ДЛЯ ПЕРЕВОЗУ ГАЗОЛІНИ.

ВАШИНГТОН. — Уряд ломить собі голову, що зробити, щоб доставити східнім стейтам більшу скількість газоліни, а заразом не шкодити воєнному запотребованню. Є думка побудувати дві лінії рур, щоб таким чином лекше доставляти газоліну з Тексас і Оклагоми на схід. Думають теж визискати водний транспорт. Будова рур вимагалаб зужиття 300 тисяч тон заліза. Є вигляди, що це можнаб дістати. Як не буде можна побудувати дві лінії, так треба хоч одну, кажуть у Вашинґтоні.

АВТОМОБИЛЕВИЙ РУХ ЦІЛКОМ ПІДУПАВ.

НЮ ЙОРК. — Минулої неділі важко було пізнати околицю Ню Йорку і автомобилеві шляхи, що ведуть до нього. Автомобілі було видно тільки тут і там. Мостове, яке побирають при тунелях чи мостах, впало на яких 40%.

СКОРО ПРИСТОСУВАЛИСЬ ДО НОВОГО ПОРЯДКУ

НЮ ЙОРК. — З усіх великих торговельних домів доносять, що введення максимальних цін не спричинило ніякого заколоту. Назагал покупці цікавились головно тільки цінами на поживу, а на інші артикули мало звертали уваги.

Американські Жиди Домагаються для Жидів Голосу на Мировій Конференції

ЧИКАГО. — Конвенція Американського Жидівського Конгресу, що відбула наради під головством д-ра Стефана Вайса, рішила домагатись від Обєднаних Держав, щоб вони визнали міжнародне становище жидівського народу в такий спосіб, як це було визнане в Верзаю, та щоб таким чином допущено жидівську репрезентацію до тих вступних мирових дискусій, що ведуться заходами Обєднаних Держав, а в яких торкаються теж і жидівських справ. Іншою резолюцією Американсько-Жидівський Конгрес домагається творення жидівської мілітарної сили в Палестині. Ухвалено $1,000,000, головно на оборону жидівського народу. Обговорено положення жидів по цілому світі та ті завдання, які припадають на американських жидів, щоб допомогти справедливо розвязати жидівську проблему.

НАЛЯКАЛИСЬ МАЛИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ТОРПЕДОВИХ ЧОВНІВ

ВАШИНГТОН. — З того, що розповідає американський герой, лютенант Джан Д. Болклі, як і з самих японських звітів, виходить, що японці найбільше налякались невеличких американських торпедових човнів, що викликували страшний гуркіт, а японці не знали, звідки він може походити. Думали, що певно з бомбовиків, що десь у повітрі. І тому розповідали через радіо про „таємну американську зброю", про якісь „величезні потвори". На одному з таких торпедових човнів був і лютенант Болклі й з нього атакував він японців у такий геройський спосіб, що зєднав йому тепер найбільше почести.

СЕРБИ ПОДАЮТЬ ВІСТИ ПРО СТРАШНИЙ МАДЯРСЬКИЙ ТЕРОР

ВАШИНГТОН. — Константин Фотич, посол Югославії, вручив секретареви стейту ноту, в якій зібрано цілий ряд кривавих подій, що скоїлись на югославських землях, що тепер опинились під мадярською окупацією. Усього того мали допуститись мадяри. В місцевости Сомбор мали мадяри, наприклад, вимордувати до 6,000 сербів. В ноті говориться широко про жахливі відносини в мадярських концентраційних таборах, як теж про переслідування православного священства і жидів.

Криваві Бої на Советськім Фронті

МОСКВА. — Бої біля Харкова набрали великої заїлости. Німці кидають все нові резерви, щоб спинити наступ совєтських військ, котрим вдалось здобути чимало укріплень довкола Харкова. В своїх протинаступах німці кидають сотні за сотнями нових повзів. Але совєтська армія тепер добре приготована до тих повзів. Вона має нині величезну скількість спеціяльних протиповзових гармат, які винищують німецькі повзи. Дуже часто з одного бою повертає лише половина німецьких повзів. Німці пробували теж на задах совєтської армії скинути парашутне військо. Але те військо було знищене скорострілами, ще заки дісталось на землю.

УШКОДЖЕННЯ НІМЕЦЬКОГО БОЄВОГО КОРАБЛЯ

ЛОНДОН. — Британська адміралтія подала до відома, що британські літаки знов тяжко ушкодили німецького великого кружляка, „Принца Ойгена". Той корабель вже був раз добре ушкоджений перед тим. Тепер він прокрадався з Норвеґії до домашнього порту, мабуть в ціли одержання направи і по дорозі його перехопили британські літаки, та впустили в нього щонайменше дві торпеди, які ушкодили його з боків. Зновуж на поклад впало декілька бомб, які теж завдали йому великі ушкодження.

БОЇ В БУРМІ ТРИВАЮТЬ

ЛОНДОН. — На бурмськім фронті далі тривають тяжкі бої, але фактично ніхто точно не знає, де знаходяться боєві лінії. Бо військо досить перемішане. Британська армія, яка цілий час брала участь у боях в Бурмі, тепер зближається до границь Індії. Вона піде в спочинок, а на її місце генерал Вейвел кидає нову армію. Китайці далі бються в провінції Юнан і змусили японців відступити 20 миль взад. Але японці посилають до Бурми і Юнану все нові посилки, які не дозволяють китайцям довго вдержувати їхніх хвилевих здобутків.

ВІТАЮТЬ ГЕРОЯ.—Нюйорські фільмові театри почали кампанію за допомогу для армії й фльоти великою парадою, в котрій головну ролю віддано лютенантові Джанові Д. Болклієві, що відзначився на південному Тихому океані своїм відважним подвигом на дрібному човні. На меншій світлині офіцир показаний з жінкою.

ДО ІРЛЯНДІЇ ПРИБУВАЄ ВЕЛИКА ПОСИЛКА АМЕРИКАНСЬКОГО ВІЙСЬКА

В ПІВНІЧНО-ІРЛЯНДСЬКІМ ПОРТІ. — Сюди прибула велика експедиція американського війська. Тисячі за тисячами вояків вилазять з кораблів і забирають призначені пункти на британській землі. Разом з армією прибули теж американські повзи і тяжкі гармати. Дотепер американські вояки в Британії не мали своїх повзів і тяжких гармат. Тепер мають повне узброєння. Про точне число американські журналісти з Ірляндії не згадують, щоб тим не розкрити ворогови тайни. Стверджують лише, що ця посилка дотепер найбільша, яка до Британії прибула. Вкупі з тим йдуть припущення, що це стоїть у звязку з відкриттям другого фронту в Европі та з поведенням офензиви на Европу. Бо колиб навіть те американське військо зараз не пішло до бою, то воно увільняє таку саму скількість британського війська, яке можна буде зужити на ріжних фронтах.

ШЛЯХ ЧЕРЕЗ АТЛЯНТИК.

ПІВНІЧНО-ІРЛЯНДСЬКИЙ ПОРТ. — Американський журналіст Джан Моросо разом з американським військом відбув через Атлянтик подорож до Північної Ірляндії і описав свої враження. Він каже, що конвой був великий і що його хоронили американські боєві кораблі, зокрема нищівники. Завданням тих боєвих кораблів було не запускатись у битву з ворожими суднами, зокрема з субмаринами, та їх здоганяти, тільки прочистити шлях з небезпеки і дозволити своїм транспортовим кораблям далі посуватись. По дорозі американські кораблі нераз натрапляли на німецькі субмарини. Але ті субмарини, бачучи сильну охорону, миттю ховались назад під воду. В багатьох випадках американські нищівники з успіхом кидали на занурені субмарини глибинні вибухові ладунки. Цілий конвой прибув без ушкодження.

ІТАЛІЙЦІ ХОЧУТЬ МИРУ.

ЛІСБОНА. — Американський журналіст Г. Метюс, котрого недавно випустили італійські власти взаміну за італійського журналіста, далі подає з Лісбони свої враження про настрої в Італії. Він каже, що італійці нерадо вступили до війни по боці німців. Німці це одинокі люди, яких італійці ненавидять. А коли Італія під натиском німців виповіла Америці війну, італійський нарід став цілковито знеохочений. Бо до Америки в Італії панують довгі і глибокі симпатії. Тепер італійці прагнуть миру. Вони радо усунулиб Мусоліні і фашистівську партію, але серед нинішних обставин вони безсилі. Німці відразу опанувалиб цілковито їхнім краєм.

ІТАЛІЙЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ ФРАНЦУЗЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.

БЕРН. — Ні сіло ні впало італійські газети нагло знов заговорили про Ніцу, Корсику, Туніс і домагаються, щоб Франція вже тепер, не чекаючи на закінчення війни їм ті землі віддала. Франція програла, кажуть ті фашистські газети і вона мусить понести втрату. Італія мусить мати нагороду за свої воєнні зусилля. Замітне те, що та кампанія італійських газет стала дуже нагальна і розпочато її відразу, коли Мусоліні повернув з Сицилії до Риму.

НІМЕЦЬКА ПРОПАГАНДА В ДЕФЕНЗИВІ.

ЛІСБОНА. — Американський журналіст Джек Фляйшер, що недавно вийшов з Німеччини, говорить, що німецька пропаганда починає переходити в дефензиву. Вона вже не є така переконлива і така агресивна, яка була на початку війни і, видно, що навіть самому Ґебельсови бракує аргументів. Чи точніше, сам Ґебельс починає заплутуватись у своїй власній брехні. Бо колись він говорив, що війна скоро покінчиться. Говорив він також про слабість „демократій", зокрема Америки. Тепер тяжко вияснити, чому така величезна потуга, як німецька, далі не може поконати „слабих" демократій? Інший журналіст, Луїс Локнер, говорить, що німецька економічна система дуже надшарпана і німецьке цивільне населення терпить великі браки ріжних щоденних продуктів, зокрема харчів і опалу.

МАРШАЛ ҐЕРІНҐ СКУПОВУЄ ТВОРИ ШТУКИ.

ЛІСБОНА. — Кажуть, що німецький маршал Ґерінґ так „закохався" в італійській штуці, що дотепер закупив за німецькі марки тих товарів вартости міліона долярів. Дехто каже, що Ґерінґ в той спосіб забезпечує себе на випадок інфляції і на випадок, як він вже не буде при владі. Інші кажуть, що він просто спекулює, бо в Німеччині купує дешево ліри і за них в Італії набуває ріжні речі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Українська Пшениця Знову Завела Окупантів

До Лісбони, столиці й порту Португалії, прибув між американськими кореспондентами, звільненими державами Осі, Луис П. Локнер, заграничний кореспондент, що перебував у Німеччині. Ставши вперші на землі, куди не досягає цензура тих держав, він постарався змалювати образ Німеччини, як він її пізнав підчас свого побуту в ній, а який змалювати в своїх кореспонденціях не дозволили йому події: цензура, вибух війни, арешт, інтернування.

Змальовуючи почування німецького народу в 1942. році, він назагал представляє їх так, що одною фразою можна це хіба назвати тупою безнадійністю. Він подає довгу низку фактів і чинників, що склалися на викликання в німців такого саме наставлення. Між чинниками згадує й Україну. Мовляв, німецька преса признала, що Україна не може дати більших рільничих результатів перед 1943. роком.

Про які саме рільничі результати тут іде мова, не важко догадатися, бо в Европі Україна звісна під другим іменням як шпихлір Европи. Захоплюючи Україну, німці надіялися, що їм попаде в руки славна українська пшениця, що наповняє цей шпихлір Европи. Звісно сподівалися вони дістати цю пшеницю ще в 1941. році, іншими словами зібрати пшеницю, котру там засіяно й оброблено під совєтським урядом. Звідти йшов такий поспіх минуло-літньої кампанії. Як знаємо, не дивлячися на завзяті німецькі заходи, справа не повелася внаслідок російської політики оставляти наїзникові лише голу, спалену землю. Заведені в своїх розрахунках у 1941. році, німці видно поклали великі надії на 1942. рік. Вони були певні, що вони заставлять українців засіяти землю пшеницею й зібрати її для . . . німців. Коли ще перед кінцем лютого німецькі ґазети прийшли до переконання, що в 1942. році німцям з України пшениці не ждати, то з цього можна вносити, що причиною такої безнадійности на українську пшеницю є в першу лінію засівна політика німецького окупаційного уряду. Німеччина не хоче засівати українських ланів, і тому звідти цього року не може ждати збору хлібів.

Що заставило Німеччину до такої рільничої політики супроти України, про це лише догадуватися можемо. Могла тут заважити передовсім непевність мілітарної ситуації та можливість, що не німцям прийдеться збирати пшеницю, на яку будьщобудь вони мусілиб дати на завдаток засівне збіжа. Можливо, що німецький уряд пробує покласти українське населення перед маревом голоду, чи нате, щоб в ньому переломати протинімецькі настрої, чи просто на те, щоб цю найбогатшу в Европі землю „вичистити" з тубильців для німецьких кольоністів.

Чи сяк, чи так, маємо тут перед собою люту й безпощадну боротьбу за посідання українського чорнозему, боротьбу, яка не все ведеться на полю бою, а яка прецінь все потягає за собою міліонові жертви.

ХТО ВІДПОВІДАЛЬНИЙ ЗА ВИСЛІД ПЛЕБІСЦИТУ?

Канадійські „Українські Вісти" ще далі застановляються над тим, чому частина канадійських українців голосувала „Ні" в недавньому плебісциті. І приходять до заключення, що тому винні комуністи. В статті з 12. травня п. н. „Комуністи відвічальні за вислід плебісциту", читаємо, між іншим, ось що:

* * *

„По переглянению докладніших звідомлень з плебісциту бачимо, що більшість противних голосів („ні") впало в тих округах, де комуністи були і є активні. Це зовсім зрозуміле, бо від часу існування комуністичного руху в Канаді, комуністичні лідери живим і друкованим словом виховували своїх членів і симпатиків в протиканадійськім дусі, вони словом і письмом накликали до повалення існуючого політичного й економічного ладу в цім краю. Вони поборювали кожний уряд. Вони, від початку війни аґітували проти воєнних зусиль Канади, а головно проти конскрипції.

Вистарчить переглянути перший часопис чи брошуру, в якій будь мові, щоб переконатись, як систематично й завзято виступали комуністи проти конскрипції.

Ще десять місяців тому комуністи писали так: „Що криється поза пляном конскрипції?

„Товариство Канадійських Фабрикантів проголосило недавно енерґічну акцію проти робітництва й робітничих провідників. Чи оборонці конскрипції — міліонери бачуть в тому спосіб переведення свойого пляну? В минулій війні В. І. Р. Престон, бувший ліберальний орґанізатор, згадує як протиконсерватистів висилано до служби в передні лінії, на певну смерть, щоб позбутись їх з дороги. Може й сьогодні можна ужити конскрипції в подібній цілі проти робітничих провідників.

„А може вони бачуть і інші цілі. В часі конскрипції для служби за морем і при величезнім напливі жінок, дівчат, хлопців і старців до фабрик, буде промощена дорога для величезного обниження заробітної платні.

„Це лиш деякі думки, які безсумніву криються поза заявами прихильників конскрипції. Їх становище змушує нас до якнайширшого протестаційного руху тепер. Опізнення може бути фатальне. Опозиція проти конскрипції мусить бути покладена рубом з питаннями: „Хто хоче завести її? і „Чому вони хотять її завести?" Зорганізовані робітничі юнії, молодь у військовім віці, яка прямо нею діткнена, фармерські орґанізації, матері, жінки й наречені, мусять обєднатися в цій боротьбі.

„Боротьба проти конскрипції — це позитивна боротьба всіх правничих канадійців за демократичний спосіб життя. Цю боротьбу треба вести резолюціями, протестаційними вічами, делеґаціями і масовими петиціями. Поборюйте конскрипцію! Поваліть міліонерську програму конскрипції!"

Таке було первісне становище комуністів до конскрипції. Так аґітували комуністи проти конскрипції у своїй пресі.

Посолка пані Нілсен заявилась проти конскрипції в оттавськім парляменті, а в комуністичній пресі вона так апелювала:

„Хлопці! Рішайтесь; обговорюйте справу конскрипції в своїх клясах, в ґімнастичних салях, в своїх фабриках, в своїх клюбах і в своїх юніях. Пишіть до своїх послів. Скликайте мітинґи"...

Комуністична преса закликала до масових петицій проти конскрипції ось як: „Резолюції від усіх орґанізацій і робітничих юній, масові мітинґи, масові петиції проти конскрипції є негайно потрібні".

Ще десять місяців тому один комуністичний журнал, у відділі „Ці Канадійці поборюють конскрипцію", містив фотографію В. А. Кардаша, „народнього" посла в манітобськім парляменті, а також його заяву в справі конскрипції. В тій заяві Кардаш писав:

„Після обіцянки людям, що не буде конскрипції уряд Кінґа збільшує гору своїх недодержаних обіцянок, силою накидаючи конскрипцію канадійській молоді. Робиться це з повною свідомістю, що подавляюча більшість молодих людей є проти конскрипції. В недавніх провінціональних виборах я зобовязався боронити інтереси молодих людей. Тому я підтверджую своє виборче зобовязання — поборювати конскрипцію, знаючи, що моє становище в цій життєвій справі є в інтересі населення Канади."

Твердимо з цілою рішучістю, що становище комуністів у справі конскрипції не змінилось в останніх 10 місяцях, не зважаючи на їх писанину „про людське око" від часу німецько-російської війни. Те, що вони пишуть і говорять явно, для замилення очей, неважне. Важне є те, що вони говорять і пишуть тайно. А в квітні, 1942 року, перед самим плебісцитом, появилась у Канаді анонімна летючка, за підписом якогось „Фармера", в якій ніби в імени фармерів і робітників давалось до пізнання, щоб фармері і робітники не висилали своїх синів на заріз і в якій були напади на Комітет Українців Канади, дуже подібні до нападів „Дядька" в „Українськім Життю".

Вся ця большевицька аґітація проти конскрипції принесла свої овочі в плебісциті 27. квітня. За вислід плебісциту, поминаючи французів, відповідальні комуністи, які були, є й будуть проти всяких воєнних зусиль Канади.

Що в плебісциті комуністи голосували „ні", про це переконує нас вислід голосування в домініяльнім виборчім окрузі Веґревил, в Алберті.

За комуністів і їх симпатиків треба тих уважати, що в домініяльних виборах у 1935 році голосували на комуністичного кандидата Матвія Поповича, а в виборах у 1940 році на Галіну.

На доказ наводимо виборчі пули з тих околиць, де особливо сильно вкорінилася комуністична пропаґанда.

	ПЛЕБІСЦИТОВЕ ГОЛОСУВАННЯ 1942		ВИБОРИ	
	„Так"	„Ні"	Попович 1935	Галіна 1940
Головайчук	27	105	52	50
Беровіц	6	102	70	64
Норт Белліс	4	36	19	15
Смокі Лейк	125	254	74	168
Едванд	13	90	48	73
Пакан	34	106	65	119
Джек Пайн	1	45	13	33
Лиліфілд	4	69	15	17
Снятин	23	53	40	46
Кагвин	21	125	79	91
Бринслі	3	41	36	26
Кейлієнд	21	57	39	38
Ту Гилс	68	125	49	94
Побіда	21	42	49	45
Браш Гил	31	48	60	40
Плейн Лейк	32	154	48	107

З цього бачимо, що большевицькі околиці голосували солідно „ні". Не може бути сумніву, що йтам, де їх менше, комуністи голосували „ні", бо в них одна лінія, наказана згори.

Вислід плебісциту тільки потвердив те, що льояльні канадійські українці віддавна говорили й писали, а на що уряд і анґлійська преса звертали мало уваги. Тепер правлячі чинники хіба вже бачуть, що комуністична пропаґанда розбила й опоганила не лиш наш нарід у Канаді, але й підриває єдність, ослаблює й перед світом безчестить також цілу Канаду.

Хорватія Піднімається до Опору

Представники югославянського уряду в Вашинґтоні подали довший звіт, що вийшов з Хорватії, який вони самі називають першим автентичним звітом, що вийшов з Хорватії від часу її окупації державами Осі.

Як звісно, італійський і німецький уряди, що мають Хорватію під своєю владою, старалися малювати умовини в Хорватії так, немовби Хорватія нарешті відчула, що в цій окупації вона найшла здійснення своїх мрій. Мовляв, Хорватія врешті діждалася власного національного уряду в особі націоналістичного провідника д-ра Анте Павеліча.

Тимчасом з вістки, що дійшла з Хорватії до югославянського уряду на вигнанні, виходить, що цей уряд д-ра Анте Павеліча має в Хорватії важке справді завдання. Хорвати його видно своїм урядом не признають. Дають йому справжню його вартість: він вважається куклою держав Осі, котрою тягають за шнурочки то Німеччина, то Італія.

Щоби надати свому урядові вигляди правного правління, Анте Павеліч скликав оноді „собор", хорватський парлямент. Властиво, він зробив більше, ніж скликав: він його цілого й вибрав, себто самий іменував його членів.

Та цим скликанням „собору" він признав явно, що його спроби добитися співпраці з боку інших партій не повелися. Передовсім не вдалося йому приєднати для співпраці представників селянської партії, на котрої чолі стоїть все ще найпопулярніша особа в Хорватії, д-р Вальдімір Мачек. Коли він відмовився піти на руку Павелічові, німці його арештували. Лише деякі члени Мачекової партії, під натиском націстичних погроз, згодилися поїхати на „собор", щоби не наражати себе або своїх родин на смерть. Та не дивлячися на те, вони далі протестують проти режиму Павеліча.

Один з членів тої партії, д-р Людічіч, підняв в імені своїх партійних товаришів на „соборі" протест, у якому сказав: „Лише скрайний терор заставив нас прибути сюди. Ми послухали приказу лише тому, бо ми боялися за своє життя. Ми протестуємо проти теперішніх умовин у краю, проти арешту президента Мачека й проти номінації князя Сполета королем Хорватії". Тут очевидно згадував кузина італійського короля, котрого Мусоліні зробив королем Хорватії.

У відповідь на протест Людічіча Павеліч заявив неясними загальниками, що д-р Мачек був у концентраційному таборі, що він поважно занедужав, що він був звільнений з табору й тепер находиться інтернований в своїм маєтку.

Югославянський уряд на еміґрації публично обвинувачує націстичний уряд, що він навмисно поволи отроїв д-ра Мачека, пробуючи його заставити згодитися на ролю Квіслінґа й відкликати опозицію хорватських селян.

Ючославський уряд далі подає, що він дістає з Хорватії звідомлення, що хорвати зовсім не піддаються проводові націстичного наставленика Павеліча, але опираються йому щораз завзятіше, в імя демократичної програми д-ра Мачека. Хорвати або зовсім не слухають Павелічового заклику до війська, або, покинувши дім, приступають до зелених кадрів, підземельної армії Хорватії, що удержує союз з сербськими партизанами ґенерала Дражі Міхайловіча. Під цим зглядом вони мають певну традицію ще з часів першої світової війни, коли хорватські вояки, що здезертирували з австрійсько - угорської армії, творили зелені кадри в лісах Славонії й Хорватії для опору центральним державам.

Рівнобіжно з цею військовою кампанією йде саботаж на економічному полі. Селяни обмежують обшар своїх засівів, а плоди своєї праці продають лише за товарі, не за гроші. Словом, селянин обмежується до продукції на свої особисті потреби.

Опозиція зрештою не обмежується до селянської партії. Проти Павеліча виступають теж і члени хорватської демократичної партії, і різні ліві партії. Чим більше засильних засобів уживає Павеліч, тим важче йому приходиться виконувати прикази Берліну й Риму.

Дві Долі

Повість

ДАНИЛА МОРДОВЦЯ

4)

— От побачився з ненькою старенькою та з вами, голубята мої, подививсь на свої верби коло греблі та зелену леваду, а потім, як спічне мій кониченко вороненький, то я помолюсь на схід сонця, та знов в далеку дорогу — повіюся світ за очи, як то в пісні співають про козака-нетягу:

Куди схоче, туди й скаче
Ніхто за ним не заплаче..

— Оох! — щось жалібно застогнало.

— Ох, сестрички! — що це з Софійкою!... Ой лишечко!... Вона не дише... вона не жива... Ой, дівоньки! — що маємо робити...

Гірка, ох гірка в той час була доля кожної українки... І хто не догадається, що ділось з Софійкою?

А Івась Удовиченко? — Хтоб тоді сказав, що його доля — доля того, котрого мати, бідна вдова, у колисці з решета колисала, — що його доля вже тоді орлом по Україні літала і велику, вічну славу йому дбала...

А догадуєтеся, хто був цей Удовиченко?

Іван Сірко, будучий кошовий отаман славної Січи запорозької і сам слава і гордощі України...

А тепер пошукаємо другого українця з його долею...

III

Минуло десять років з того часу, як старий Хмель над Жовтими Водами власною рукою збив кайдани з ніг України і вінцем слави несмертельної осінив чоло своєї заплаканої матери, і поки жив старий Богдан, ні одної сльози не впало з карих очий України.

Але прийшов і його слушний час.

Як і девять літ перед тим над Жовтими Водами — стояло весняне сонечко над Чигирином. З полудня ледве-ледве подихав тихий, теплий вітрець, розмовляючи з вербами коло гетманського будинку, та білесенькі хмарки, мов лебеді по морю, тихо плили на північ по блакитному небу, ніби поглядаючи на сумний Чигирин.

Чогож він сумний? — чого коло гетманського будинку зібралась мало не вся Україна?... Чого стало сумними рядами козацтво з старшиною і поспільство, старе й мале?... Тихо, тихо гойдає вітрець козацькі санджаки з святими корогвами.

Тихо і сумно кругом. Усе мовчить, як то буває перед домовиною.

— На кого він нас покидає? — кому його булава дістанеться?

От розчиняються двері гетманського будинку і, схиливши голови, мовчки виходять звідти: — Виговський Іван — військовий писар, Ковалевський — осаула військовий, полковник — Мартин Пушкар, Павло Тетеря та інша старшина. Вони винесли з будинку військові клейноти — булаву гетьманську, бунчук, корогви і стали півкругом перед громадою, такі похмурі, суворі... Громада якось то колихнулась — і мов замерла.

Хтось тихо, жалібно-жалібно плаче у гетманському будинку...

І як таки плачу не бути!

От — дивіться: — з розчинених дверий ледве-ледве виступає величезна, але якось то ніби пригнетена, похилена постать старого гетмана. Власні ноги старого Хмеля, котрими він мало не десять літ державно і грізно топтав усю Польщу, Волощину й Туреччину, ледве-ледве посуваються по розстеленому дорогому килиму. Похилого тепер, згорбленого велетня України піддержують — праворуч — молодесенький, мов дівчинка, ще й до хлопячого вуса не дорослий, єдиний, що зістався в його син — Юрась, ліворуч — Виговський Данило, Катрусин, Богданової дочки чоловік. Чорні, якісь то ніби дитячі Юрасеві оченята заплакані — аж попухли. Невиразно жалібно й покірно дивляться на громаду глибоко запалі очи Богданові: — то все його дітки... За них він страждав душею, за їх спокій, за їх волю проливав він криваві ріки... А скоро вони будуть — дітки-сирітки... Дітки... дітки!...

Сльози застиляли очи цих сивовусих „діток", як вони побачили свого „батька"... Чи давно він баским конем своїм грав перед ними! Чи давно він як молодий орел літав по кривавих полях!... А от, тепер він старий, немічний... Які глибокі зморщки, мов чорні борозди на ріллі, переорали його богатирське лице! Як кричить той сивий, аж сріблястий волос до весняного сонечка: „На що ти побілило мою голову, мов саваном обгорнуло її!"

Раптом, але торопко, усі руки піднялись до шапок, мов перед святими образами. І тиша настала така нараз, що чути було, як високі тополі листям одна з другою про щось розмовляли, як бджола з грушевого цвіту на цвіт перелітала і гула.

Хмельницький повів мов згаслими очима по німій громаді, глянув на свій город, звідки державний голос його, як грім із хмари, рокотав ще недавно по всій Україні, по Польщі й Волощині, — кинув оком і на садочки зелені, що мав рожевим снігом обсипані були весняним цвітом... Не одна рука піднялась з німої громади, молитовно хрестячись, ніби у церкві.

— Дітки! — козаки! — браття мої! — стиха, мов плачучи, промовив перемучений тяжкою хворобою велетень України: — послухайте мене, дітки, вислухайте моє останнє слово, останню волю того, котрого Всеблагий призиває до себе... Якби мусів я говорити до тих, котрим невідомі гіркі обставини нашої неньки України, то не мав би я до того доволі ні часу, ні слів, ні сили. А вам, діточки, я за лишнє почитаю пересказувати те, що самі ви добре знаєте.

Він замовк на хвилину і сива голова його мов несамохіть поникла на груди, ніби боячись великої величности того, що провидів дух його перед смертю, що, мов бурливі хвилі моря, клекотало й виринало в душі його, коли чоловік із цілого хаоса думок мусів вибрати і оголосити останнє слово перед своєю труною.

(Дальше буде).

ПІШОВ ДО ВЯЗНИЦІ ЗА ПОБИТТЯ ЖІНКИ

Перед судом повіту Кинґз у Ню Йорку ставав оноді 28-літній Антоні Теско з Бруклина за те, що він копав і щипав свою тещу.

Нагодою до такої поведінки обвинуваченого була його візита в мешканні тещі вцілі перепросин його жінки. Теско приніс на перепросини китицю квітів, але теща їх звернула. Це так улютило Теска, що він став тещу бити.

Суддя післав його до Синґ-Синґ на 3 до 5 літ.

Проголошення Военною Областю

ТЕРИТОРІЇ, ЩО ВХОДИТЬ У СКЛАД

Східньої Оборонної Команди

I.

ВІДДІЛ ГРОМАДСЬКОГО ЗВЯЗКУ
ГОЛОВНА КВАТИРА СХІДНОЇ ОБОРОННОЇ КОМАНДИ

1. Ґенерал-лютенант Ґюґ А. Дром, як командуючий ґенерал Східньої Оборонної Команди і Першої Армії, згідно з інструкціями департаменту війни, видав сьогодня проклямацію, якою проголосив Военною Областю всю територію, що сходить в склад Східньої Оборонної Команди і простягається від стейту Мейн по Флориду включно, та означив її як Східню Военну Область.

2. У проклямації сказано, що для охорони американської торговлі і торговлі Обєднаних Держав перед небезпекою, а то й знищенням наслідком ворожих нападів треба належно контролювати штучне освітлення вздовж побережжа Атлянтійського океану і Мексиканського заливу, а також у відповідній глибині краю. З метою такої контролі проклямація підтверджує існуючі обмеження і приkази командуючих ґенералів чотирьох Корпусних Округ, що входять в склад Східньої Військової Області.

3. Ґенерал Дром з притиском підкреслює, що обмеження, які оцяя проклямація підтверджує, відносяться єдино й виключно тільки до справи контролі освітлення. В ній нема ніякого іншого обмеження цивільного населення, без огляду на те, чи вони горожане чи чужинці, а тільки щодо освітлення. Приписи й реґуляції департаменту справедливости про поведінку й контролю над чужинцями, що є приналежні до ворожих держав, остають у повній силі й надалі.

II.

ГОЛОВНА КВАТИРА
СХІДНЬОЇ ОБОРОННОЇ КОМАНДИ І ПЕРШОЇ АРМІЇ
Ґовернорс Айленд, Ню Йорк.

ПРИЛЮДНА ПРОКЛЯМАЦІЯ Ч. 1.

ДО: Населення у стейтах Мейн, Ню Гемпшир, Вермонт, Месечузетс, Ровд Айленд, Конетикат, Ню Йорк, Ню Джерзі, Делавер, Пенсилвенія, Мериленд, Вирджінія, Норт Каролайна, Савт Каролайна, Джорджія, частина стейту Флорида і в Дистрикті Коломбії.

ТОМУ, ЩО, на підставі розпорядків, виданих департаментом війни 20-го грудня 1941 і 18-го березня 1942, створено Східню Оборонну Команду під моїми приказами з тої частини континентальних Злучених Держав, що находяться на схід від лінії, яка проходить ось так: границя ОГАЙО й ПЕНСИЛВЕНІЇ, границя ВЕСТ ВИРДЖІНІЇ й ПЕНСИЛВЕНІЇ, границя ВЕСТ ВИРДЖІНІЇ і ВИРДЖІНІЇ, границя КЕНТОКІ й ВИРДЖІНІЇ, границя ТЕНЕСІ й ВИРДЖІНІЇ, границя ТЕНЕСІ й НОРТ КАРОЛАЙНИ, границя ТЕНЕСІ й ДЖОРДЖІЇ, границя АЛАБАМИ й ДЖОРДЖІЇ до містя, де вона доходить до ФЛОРИДИ, а звідтіля на південь вздовж ріки АПАЛАЧІКОЛА; і

ТОМУ, ЩО Екзекутивним Розпорядком ч. 906 з датою 19-го лютого 1942, президент Злучених Держав уповажнив і доручив секретареви війни й військовим командантам, яких він час до часу може призначити, щоб він або такий призначений військовий командант мали право проголошувати військовими областями такі місця і у такій мірі, як це він або відносний військовий командант вважатиме вказаним, та щоб власть над такими військовими областями виконувалась згідно з приписами цього екзекутивного розпорядку; і

ТОМУ, ЩО секретар війни, дня 22-го квітня 1942, призначив підписаного військовим командантом з дорученням виконувати обовязки і нести відповідальність, накладену згаданим екзекутивним розпорядком, у тій частині Злучених Держав, яка входить у Східню Оборонну Команду; і

ТОМУ, ЩО Східня Оборонна Команда обіймає пятнацять стейтів і частину шіснацятого та Дистрикт Коломбії, на якій то території живуть міліони льояльних громадян Злучених Держав і сотні тисяч осіб які, хоч не є ще громадянами Злучених Держав, але є теж льояльні; і

ТОМУ, ЩО економічне життя цієї частини населення нашої держави, що живе в межах Східньої Оборонної Команди не повинно бути порушене більше, як цього вимагає належна і повна Оборона Держави й внутрішня безпека; і

ТОМУ, ЩО Східня Оборонна Команда обіймає усе атлянтійське побережжа й частину берегів Мексиканського заливу в межах Злучених Держав і наслідком свого географічного положення є виставлена особливо на небезпеку нападів, а в звязку з цим може бути тереном шпіонажі і саботажних актів, через що є очевидна потреба приняти такі військові міри, які булиб забезпекою проти таких ворожих операй;

Я, ҐЮҐ А. ДРОМ, ҐЕНЕРАЛ-ЛЮТЕНЕНТ АРМІЇ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ, на підставі власти, наданої мені президентом Злучених Держав і секретарем Війни, і на підставі моїх повновластей і прав як командуючий ґенерал Східньої оборонної Комади і Першої Армії, якому доручено оборону східнього побережжа, ОТСИМ і ТЕПЕР заявляю і проголошую, що:

1. Теперішне положення вимагає, щоб з огляду на вимоги военного часу на території, яка входить у Східню Оборонну Команду, в межах контенентальних Злучених Держав, були створені Військові Области. З цією метою я отсим проголошую Військовою Областю всю територію у тих стейтах Злучених Держав, що лежать на схід і на північний схід від західної границі Східньої Оборонної Команди та включає стейти Мейн, Ню Гемпшир, Вермонт, Месечузетс, Ровд Айленд, Конетикат, Ню Йорк, Ню Джерзі, Делавер, Пенсилвенію, Мериленд, Джорджію, Вирджінію, Норт Каролайну, Савт Каролайну, частину Флориди й Дистрик Коломбії. Вона має називатись Східня Військова Область, як це зазначено на відносних мапах.

2. Виконними підвідділами Східньої Оборонної Области, які мають дбати, щоб обмеження й прикази, видані цією Головною Кватирою, були виконувані, є існуючі Корпусні Округи, а то: Перша Корпусна Округа з головною кватирою в Бостон, Месечузетс; Друга Корпусна Округа з головною кватирою на Ґоверноpс Айленд, Ню Йорк; Третя Корпусна Округа з головною кватирою у Балтимор, Мериленд; і Четверта Корпусна Округа з головною кватирою в Атланта, Джорджія. Команданти згаданих корпусних округ несуть відповідальність за виконання обмежень і інших приказів, що відносяться до їх Корпусних Округ.

3. Охорона американської торговлі й торговлі Обєднаних Держав від шкоди або й знищення наслідком ворожих нападів, а також захист нашого побережжа над Атлянтиком і Мексиканським Заливом від ворожих атак, вимагають належної контролі штучного освітлення вздовж згаданих берегів, а також у відповідній віддалі в глибині краю. З метою такої контролі отсим приймається існуючі обмеження й прикази командуючих ґенералів усіх чотирьох Корпусних Округ Східньої Оборонної Области та включається їх в отсю проклямацію. Команданти Корпусних Округ є призначені як власти, які мають право видавати розпорядки і обмеження, потрібні для такої контролі.

4. Навмисне нарушення таких обмежень і наказів чужинцем з ворожої держави, або повторне неуважне нарушенння, хоч і не навмисне, буде причиною виселення, інтернування або обвинувачення перед судом; подібна провина з боку осіб, які не є чужинцями з ворожих держав, буде причиною виселення або судового обвинувачення.

5. Нічого, що сказано в цій проклямації, не слід розуміти так, немов би цим обмежувались обовязки і відповідальність департаменту справедливости, означені Проклямацією Президента з 7-го грудня та Проклямацією з 8-го грудня, 1941, особливо щодо переведження в життя приписів і реґуляцій про поведінку і контролю над чужинцями з ворожих країв, а теж і щодо інших справ.

6. Корпусні Округи у Східній Військовій Області, кожна в межах свого друга діяльности, а також такі федеральні, стейтові, міські й місцеві власти, які командуючий ґенерал Східньої Оборонної Области, за згодою тих же властей, вважатиме відповідними час до часу особливо призначити, окреслюються отсим як установи, що матимуть право переводити в життя так існуючі обмеження і накази, як і ті обмеження й накази, що будуть пізніше видані. Згадані власти, під наглядом командуючого ґенерала Східньої Оборонної Команди мають право переводити слідство потрібне для належного виконання цього розпорядку.

7. Згідно з заявами, які були передані ґубернаторам тих стейтів, які находяться в полосі Східньої Військової Команди, та комісарам Дистрикту Коломбії, особливо вимагається, щоб стейтова й міська поліція та інші урядові й цивільні особи в стейтах, що то до них відноситься отся Проклямація, помагали установам, яким доручено виконання цих розпорядків про обмеження та подавали їм імена й адреси осіб, які на їх думку нарушили ці обмеження, а також подавали інші інформації, яких від них ці установи зажадають.

8. Копія цієї Проклямації буде вивішена прилюдно на приміщенні кожної Місцевої Поборової Комісії, на кожному поштовому уряді, в кожному суді і на кожному ратуші в межах Східньої Військової Области. Додаткові проклямації, оголошення, обмеження й накази будуть видаватись цією Головною Кватирою в міру потреби. Копії таких додаткових проклямацій, проголошень, обмежень і наказів буде можна дістати в кожній Місцевій Поборовій Комісії, на кожній пошті, в кожному суді і в кожному ратуші на всьому просторі Східньої Військової Области. Кожний, хто живе на території Східньої Військової Области, повинен познайомитись точно з постановами кожної проклямації, проголошення, обмеження й накази, видані цією Головною Кватирою.

Поміч патріотичних газет та видавництв, радіо й інших засобів прилюдної інформації в межах Східньої Військової Области є дуже побажана і про таку проситься з повним довірям, що вони подадуть до загального відома та на видному місці надрукують вповні отсю проклямацію, та всі інші проклямації, проголошення, обмеження й накази, що будуть в майбутньому видані цією Головною Кватирою, у наслідок і як доповнення цієї Проклямації.

16. травня 1942.

Г. А. Дром,
ґенерал-лютенант Армії Злучених Держав, Командант.

РОСІЙСЬКИЙ ТЕАТР ВІЙНИ. — Карта показує: (А) важне промислово й політично місто Харків, столицю України; під (В) півостров Керч, де німці хваляться вдачною офензивою.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЛЮБОВ ДО АМЕРИКИ.

Наша „Свобода" з дня 29. квітня вмістила редакційну статтю під наг. **„Розбудити палку любов до Америки"**.

Стаття в „Свободі" має слушні заввaги, що тичаться нашого громадянства. Так, нам треба розбудити палкішу любов до цеї країни, де ми знайшли свій тихий притулок. Поки ця країна розвивалася мирно й в спокою, поки супостати не нарушили наш спокій і не стали загрозою волі нашій країні, думалося всіляко. Еміґранти, приїхавши сюди не так давно, жили більш серцем й душею з краєм, з якого війшли. Так було й з українськими еміґрантами. Та не тільки еміґранти, але й деякі старші не дуже журились свободою та долею краю, бо було тут задобре. Колиж настала оця грізна хвиля війни, коли на нас, американців, наступили вороги, положення стало цілком інакшим. В „Свободі" сказано, між іншим, що **„ця земля дає кожному нагоду стати кращим ніж він ним міг бути в старому краю, бо тут, в Новім Світі, може жити свобідно. Свобода була тим, що гнала людей до Америки. І вона є тим, що їх тут обєднала"**.

Це дійсна правда. І ми, українці, їхали сюди, щоб позбутись утисків чужих монархів, переслідувань жандармів, заборон мови, пісні, преси, школи і взагалі того, що нам було потрібне до розвитку духової сили. А тут, на вільній землі, ми йшли до праці, де нам хотілося, вандрували з місця на місце й без перешкод з боку уряду осідалися й будували свої оселі, де нам було найвигідніше. Тут ми своїх дітей слали до шкіл і тисячі нашої молоді покінчили вищі школи, університети, чого там за морем, в старім краю, певне не булоб. Ми йшли в бизнеси й розвивали їх свобідно після своїх сил й розуміння, й без перешкод з боку уряду, хоч ми ще не були повними горожанами. Тому маємо тепер в е л и к е ч и с л о наших бизнесменів й професіоналістів. Колиб всіх їх почислити, то напевно є їх процентово більший відсоток, ніж тих, що є на рідній землі під чужими заборами.

І за це ми повинні любити ось ту нашу державу, любити дуже, неограничено. Та не тільки за це. Любов наша повинна горіти до цеї країни із-за крови героїв, пролятої за цю волю, що ми нею нині користуємося. Хто мав нагоду оглядати військовий цвинтар в місті Ґетісбурґу, той бачив скільки там хрестів на гробах поляглих жовнірів Америки. Той мусів голову свою схилити на цих могилах й тихо спімнути тих, що лягли, щоб нам свобідно й краще тут жилося. От за цю саму кров пролиту, за ці гроби ми обовязані люботи, шанувати й боронити цю країну й її волю.

Ми, українці, що особливо привязані до поля, своїх садів, гаїв, рік, гір й зелених рівнин та полонин, звиклі все з тугою летіти піснями в рідний край й за ним банувати. Це ніщо. Це сентимент. Але при тому памятаймо, що ми виїздили сюди добровільно, не з гаразду, а з горя й недостатків та тут знайшли краще життя. Теж памятаймо, що ми не мали ще нагоди бачити й очима оглядати красу цеї землі. Та хто обїхав Америку і Канаду здовж й поперек, той переконався й погодиться зі мною, що й тут є ці „раї" на землі, ці багатства, краса природи, водоспади, бурливі й тихі ріки і потічки, сині й чорні гори, високі скелі, просторі степи Тексасу, Савт й Норд Дакоти, теплі країни Каліфорнії, Флориди, холодні закутини Вашингтона чи Монтани. Їдучи сотками миль автами можна бачити ці багатства, безліч гір, рівнин зелених, й ніким не залюднених, можна бачити сотки міст й місточок, і тихих сіл, що мріють понад ріками, потоками, поміж горами Пенсилвенії і по рівнинах Ілліной, Індіяни чи Огайо. Всі ці оселі получені гарними шляхами, що легко й дешево можна собі переїздити з місця на місце без перешкод з боку жандармів чи поліції. Коли ось так вглубимося в те, що є довкруги нас, побачимо, що є за що любити цю землю.

Я слідджу за всілякими думками наших еміґрантів, за всілякими висказаними речами, де виливається багато про рідну Україну, а замало є згадки про любов до цеї землі, що є рідною нашою для наших дітей та що є для нас самих доброю прибраною Батьківщиною. Діється це тому, що ще докому здається, що ми тут гістьми, а так нам думати не можна. Ми мусимо так поступати, щоб всюди було видно, що ми любимо Америку всім серцем. Я не кажу, що нам треба забути про Україну. Ні. Цього не треба робити. Але й не треба добачувати тут чужину, і думати тільки про те, де чоловік перебув літа молодії... Бо наші діти ось ті літа тут перебувають...

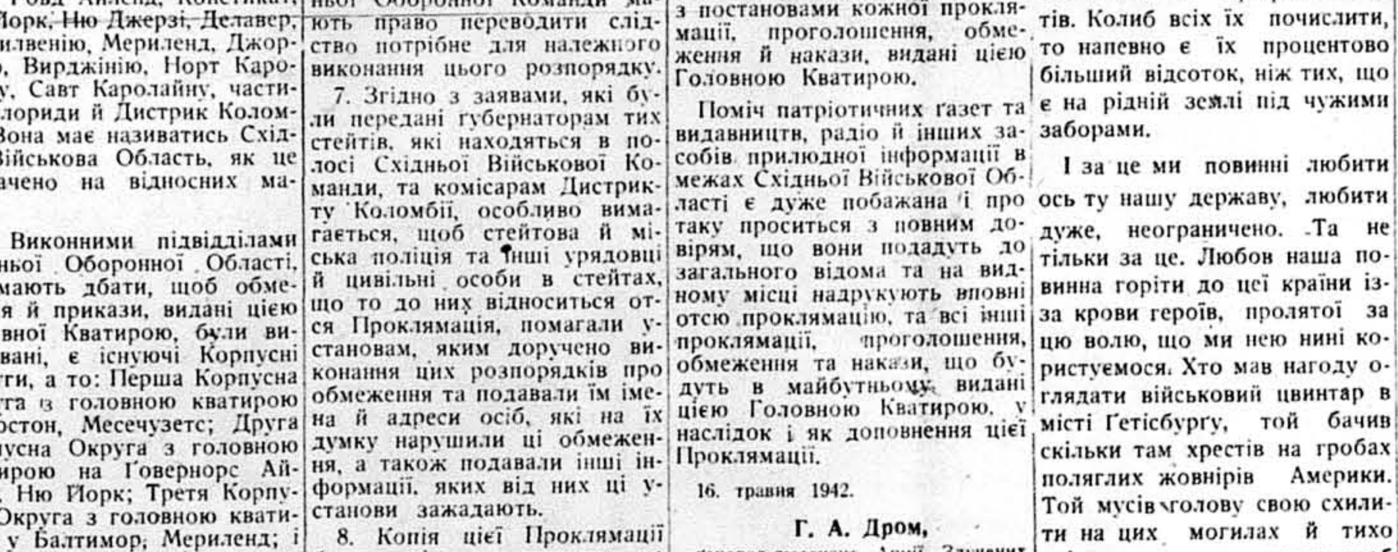
Нам треба Америку не тільки любити, але вміти за неї й життя давати, її свободу й волю грудьми захищати. І це роблять наші хлопці! Ми їх виховали й повинні бути горді, що маємо їх, що можуть вони стати зі зброєю в руках проти ворога й напасника, що хоче їм й нам волю і кусник хліба вирвати.

Так нам треба думати, такими думками жити і так цю землю любити. Тому слушні є слова в передовиці „Свободи" з 29. квітня. Слушні є поклики американської журналістки, що треба розбудити палку любов до Америки. Розбуджена, горяча любов до волі й свободи Америки, до її гір, рік, лісів, гаїв, піль, фабрик, майнів, міст, сіл, як і її цвинтарів, створить нових завзятих оборонців демократичного способу життя американців, що не дадуть сквернити звіздистого прапора Вашинґтона.

Воля Америки це наша воля. Боронім її, а ще діждемо хвилі, що в Україні запанує та сама воля, що й в Вашинґтоні.

о. Степан Мусійчук,
Йонґставн, О.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ДОСТАВА ДЛЯ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ. — Моторові вози довозять для російської армії амуніцію, привезену з Америки й Англії. Дорога ця веде через Іран. Збудовано її при допомозі іранського уряду. Ці матеріяли мусять відбути дорогу довжини 12,500 миль з Америки до Ірану, потім 8 днів дороги по новій дорозі.

Гімлер у Голяндії

ЛОНДОН. — Нідерляндські кола в Лондоні говорять, що підпільна боротьба в Голяндії спонукала самого голову німецького Ґештапо приїхати туди і зорганізувати належну протиохорону. Німці знайшли в Голяндії свойого „квізлінга", в особі якогось Мусета. Але той „квізлінґ" не має найменших впливів серед населення. Нідерляндський уряд в Лондоні через радіо закликає своїх громадян до опору проти німецької влади, але перестерігає перед нагальними вчинками.

ВІДЗНАЧЕННЯ ЖУРНАЛІСТКИ ЗА ЩИРЕ ВИСКАЗУВАННЯ СПІНІЇ

На обіді, влаштованому Краєвим Інститутом Суспільних Наук, в нюйорському готелі Валдорф-Асторія, надано оноді золоту медалю за „визначні заслуги" як „цивільному воякові" пані Ан О'Гер МекКормик, відомій політичній журналістці з редакції „Ню Йорк Таймсу".

Інститут говорив у своїм рішенні про надання медалі, що пані МекКормик незвичайно влучно схоплює політичні й заграничні справи й передає їх блискучим стилем, що відзначається ясністю думки. Далі Інститут підчеркує, що її статті є незвичайно вартісним вкладом у розвій „свобідної преси", яка найбільше причиняється до розуміння подій. Наконець Інститут підчеркує, що пані МекКормик добула собі загальний подив ближніх по всьому світу за своє чесне висказування своїх опіній.

Статті пані МекКормик появляються в „Ню Йорк Таймсі" з її підписом.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Вісти про наше життя.

Опера „Запорожець за Дунаєм".

В неділю, 26. квітня відограли у нас оперу „Запорожець за Дунаєм". Ґрали в прекрасній авдиторії — Масонік Темпел. Протекторат над оперою мала Федерація Українських Товариств в Дітройті. Тому сподівання були великі. Оголошення були в пресі та на радіо. Всі знали, що приїздять з Ню Йорку славні артисти: Рудницький зі своєю групою. І погода дописала. Та на жаль — публика не дописала...

Було, кажуть, поверх 500 людей. Значить, що були хіба лише — вибрані любителі музики. А деж решта?

Люди говорять всіляко. Кажуть, що заскоро виставлено цю оперу, бо по недавно виставленій опері „Мазепа". Інші кажуть, що „Запорожець за Дунаєм" вже виставлювано в Дітройті кілька разів недавно. Інші знають ще інші причини. Виправдують тим, що багато людей робить сім днів в тижні й тому не могли прийти. А шкода, бо артисти ґрали, як кажуть музичні знавці, — дуже добре.

—o—

Двайцять пять-літний ювилей 94. від. У. Н. Союзу.

В неділю, 3. травня, Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, відділ 94 У. Н. Союзу, святкував 25-літний ювилей свого істнування. Нарахували коло 300 присутних. Головним бесідником був п. Галичин. Святом проводив — автор цих рядків.

Дуже добре враження зробило роздання Ювилейної Книги, як премії усім новим членам, що вступили до відділу в ювилейнім році; усім тим членам, що є з цілою родиною в Союзі; як й усім тим, що приєднували нових членів до відділу в цім році. А заслужених було велике число, бо, як обрахували, роздано щось коло 150 книг.

І цікаво було приглядатися, як нові Союзовці або і всі ті, що дістали цю книгу, перечитували, тут і там, ріжні місця, як приглядались знимкам, а теж і статистиці Союзу. Думаю, що вдома — вони ще більше перечитають, а там є що читати. Цю книгу повинен мати кожний Союзовець. А коли він буде її мати і читати, то зпевністю стане добрим Союзовцем і ним остане навіки.

Бесідники на ювилею.

Як це буває на таких святах, репрезентанти з інших відділів — складали свої желання. Декотрі приносили жертви в грошах. Говорили жінки і чоловіки. Дуже добру думку підніс п. Іван Чайковський, складаючи дар в сумі $25 на започаткування Залізного Фонду. На цей фонд малоб товариство збирати що місяця, а ужити його аж по війні, коли зачнуть надходити благання допомоги зо знищеної окупантами України.

Другим бесідником, гідним завваги був адв. Панчук. Він в своїй короткій, але добре обдуманій промові заявив, між іншим, таке:

1) Що У. Н. Союз все провадив і тепер веде патріотичну працю зглядом Америки, нашої нової Батьківщини. Ось та льояльність У. Н. Союзу ніколи не була квестіонована.

2) Що він сам провірив всі напади та наклепи на У. Н. Союз та його головний уряд і знайшов, що **вони були і є неправдиві, фальшиві і безпідставні.**

3) Що всі ці наклепи та брехні роблять та ширять люди, ворожі нашій справі, та справі У. Н. Союзу.

„Тому", говорив на закінчення п. Панчук, „треба нам щиро поперти У. Н. Союз, та його уряд, та разом працювати і вірити в велику перемогу, що її певно віднесе Америка, наша нова вітчина, для добра всіх поневолених націй, а разом з цим і для добра українського народу".

Третим бесідником був головний секретар п. Д. Галичин. Він в своїй промові представив розвій У. Н. Союзу і передав ближчі інформації про 94 відділ; похвалив, що відділ був одним з тих, що наложував на себе народний податок; ґратулював відділови і його успіхи та велику працю, виконану на протязі 25-літнього істнування.

Звіт п. Заблоцькгоо.

Загальний звіт п. Ів. Заблоцького, фін. секр. цього відділу — був дуже інтересний. Засновано це товариство 31. грудня 1916 р., коли вписалося 15 членів. За 25 літ багато членів перейшло через книги товариства. Багато було суспендовано; багато перейшло з переступними листами; 23 померло; але святкуючи 25-літний ювилей — товариство збільшилося на 406 членів.

Фінансовий стан Товариства також переходив велику зміну. Першого року — відділ сколектував всього $546.31. По 25 літах, або в цей ювилейний рік, товариство з кінцем 1941 р. сколектувало $89,697.016. До самої каси товариства виплинуло $887.55.

Виплати були також великі. До У. Н. Союзу за 24 роки відділ виплатив $66,388.62 за дорослі члени, а за дітей $3,578.91. З каси товариства виплачено на народні цілі $1,602.80 в Америці, а до старого краю $1,986.95; запомоги хорим $6,806.96 і т. д.

Товариство рівнож не забуло за теперішне патріотичне діло в Америці й за останні три місяці — члени товариства закупили Военних Бондів на $2,276.84.

Організаційні збори на зах. стороні міста Дітройту.

Як вже було заповіджено, Організаційні Збори відбулися в Укр. Нар. Домі в суботу, 2. травня вечером.

Присутних було коло 100. Оправдують це, що в суботу всі наші бизнесмени заняті. Інші знову роблять на т. з. „оборонній роботі" 6 до 7 днів в тижні. Отже на зборах не могли бути. Всеж таки були заступлені всі відділи, крім 141 і 444. Були також люди зі Східньої Сторони міста.

Предсідником був п. П. Кізел, секретарював п. Каменецький. Справу реферував п. Галичин. Він, як звичайно переповів організаційну справу Союзу, напімнув Дітройт, що тепер лишився позаду в організації членів, та радив взятись до дальшої праці.

Дальше п. Галичин вияснював справу „Свободи", діточих поліс, та взагалі теперішне становище Союзу. На останку були запити.

Збори Українського Народного Дому.

При кінці відбулися збори Нар. Дому. Фінансовий звіт показав, що в касі є тепер поверх $3,000.

Обговорювано справу викінчення будови. Рішено зробити загальну колекту — та таки ще раз цього року спробувати викінчити цю народню святиню.

При кінці п. Галичин ще раз забрав слово і взивав до щирої праці, та обіцяв всяку можливу поміч від гол. уряду Союзу.

Д-р А. Т. Кібзей.

YOUR ARMY

(This is the fiftieth of a series of articles prepared by Army Information Service, 90 Church St., New York City, covering the history of the Army and giving facts and figures on its organization.)

Many offenses against military discipline which in time of peace are treated with leniency—sometimes overlooked by tolerant superiors—call for drastic punishment in time of war. Chief among these is the crime of desertion. The extreme penalty in time of war is death, and, in view of the fact that any prolonged absence without leave may be considered desertion in war time, persons subject to military law should use extreme care to avoid any such absences. In the early days of the operation of the nation's defense training program—when war appeared to many to be remote—military authorities made allowances for the homesickness of young recruits who were required to remain away from the comforts and conveniences of home for the first time, and treated unauthorized absences with a certain amount of leniency and tolerance. With the nation at war against a powerful and unscrupulous coalition, no military commander would dare condone conduct of military personnel which might be prejudicial to the good order and discipline of his command. Soldiers who go absent without leave may expect severe penalties, and they may further expect that if their absence is at all prolonged they will be listed as deserters and charged with one of the most serious military crimes.

Desertion in war time may be punished by death. While the United States does not exact the death penalty in so rigorous a manner as other nations, a deserter may be certain that if apprehended he will be sentenced to a long prison term at the very least. He also forfeits his citizenship. As was pointed out in a previous article there is no statute of limitations on war time desertion. The crime hangs over the deserter's head until he dies. Any person who advises or persuades a person to desert, or who assists a deserter, is liable to the death penalty along with the deserter.

Other acts for which the death penalty may be imposed are misbehavior (cowardice) before the enemy; compelling a commander to surrender; betraying a countersign; forcing a safeguard; aiding the enemy; acting as a spy; sleeping or being drunk on sentry duty, or leaving a sentry post while on duty.

The drastic change in military penalties caused by war are nowhere better illustrated than in the penalties provided for sentinels asleep or drunk at their posts, or absent from such posts, in time of war. In peace time about the worst that would be likely to happen to a sleepy sentinel would be a month or so in confinement and perhaps the loss of a third of a month's pay. The drunken man might get triple that penalty while the absentee might get off with a week of extra fatigue.

Other provisions of law which may be of general interest and become operative in war time are as follows:

Regular Army enlisted men and members of militia and volunteers are entitled to pay while prisoners of war.

The President is empowered to assume control of transportation systems for the transfer of troops, war materials and the like.

Retainers to military camps, and persons accompanying, or serving with the Armies of the United States in the field are subject to the Articles of War.

Jurisdiction of General Courts Martial is extended to all persons subject to trial by military tribunals by the law of war.

Persons subject to military law are not liable to prosecution for crimes committed two years before arraignment except for desertion committed in time of war."

The Commanding General of the Army, or of the territorial department or division, may confirm court-martial sentences of dismissal of an officer below the grade of brigadier general, or of death for persons convicted of murder, rape, mutiny or desertion, or as spies.

The United States may take possession of any project licensed for the manufacture of nitrates.

When a claim against the United States accrues in time of war, to a person in the military or naval service, or when a war intervenes within five years after the accrual of such claim, it may be presented within five years after the close of the war.

Red Cross personnel shall be transported and subsisted and sanitary material transported at Government expense.

No master, mate, pilot, or engineer of steam vessels licensed under title fifty-two, Revised Statutes shall be liable to draft except for performance of duties required by his license. If killed or wounded while performing such duties, such individuals or their heirs shall be entitled to all privileges accorded soldiers or sailors. (There is some question as to whether the first stipulation of this law, concerning limitations as to drafting such persons, has not been superseded and thereby annulled by the Selective Service Act, which contains no special provision for masters, mates, etc.—Ed.)

The President is empowered to "designate places used for Army or Navy Storage as places concerning which information is not to be published, in the interest of national defense; he may approve regulations concerning vessels in territorial waters, and he may authorize control of certain vessels.

Persons in the military or naval service are prohibited from buying, selling or trading for profit in captured or abandoned property.

Many other special war powers might be listed but the war powers of the government are, in fact, limited only by the requirements of the situation. The act of Dec. 8, 1941, declaring a state of war with Japan authorized the president to "employ all the resources of the government to carry on the war."

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПОЧТА З ДОМУ. — Коли з Америки приходить почта, для американських вояків у Австралії є велике свято: На світлині: американські вояки в австралійськім місті Дарвіні читають листи з дому. Як можна бачити з виразу їх облич, вони листами раді.

ПАЙКОВАННЯ ВИДАТКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Є такі економісти, що дораджують департаментови скарбу зарядити, скільки процентово до приходу може людина видавати на споживчі товари, подорожування і т. п. Це мав би бути один з дальших способів, як зарадити, щоб не наступила інфляція.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРҐАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН, ч. 567. Підходяча небезпека.

Невільники з запертим віддихом слідкували за рухами дівчини з нетрів, яка тихцем закралась до своєї жертви.

Ум Тарзана в поспіху працював. Він мусить заманити доглядача чимсь до себе, щоб в той спосіб охоронити дівчину.

Доглядач дійсно підійшов близько до нього. Тарзан йомув очи з великою погрозою сказав: „Ти шакалю!"

„Ти прозиваєш мене шакалем?" — з великим обуренням закликав наглядач. „Так, ти гидкий шакаль" повторив Тарзан.